

ZAMONAVIY TA'LIMDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUVNING AHAMIYATI**Yunusova Shaxlo Tairovna***O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti akademik litseyi**Chet tillar bo'yicha direktor o'rinbosari*

Annotatsiya: *Mazkur tezisdagi zamonaviy ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning mazmuni, mohiyati va ahamiyati yoritilgan. Kompetensiyaviy yondashuvning ta'lim sifati va natijadorligiga ta'siri, shuningdek, o'quvchi va o'qituvchi faoliyatidagi o'zgarishlar ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida ushbu yondashuvning zamonaviy jamiyat talablariga mos, raqobatbardosh kadrlar tayyorlashdagi o'rni asoslab berilgan.*

Kalit so'zlar: *kompetensiya, kompetensiyaviy yondashuv, ta'lim sifati, zamonaviy ta'lim, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.*

Bugungi kunda globallashtirish, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi va mehnat bozori talablarining o'zgarishi ta'lim tizimi oldiga yangi vazifalarni qo'yimoqda. An'anaviy ta'limda bilimlarni yod olish va qayta bayon etish asosiy o'rinni egallagan bo'lsa, zamonaviy ta'lim sharoitida o'quvchilarning amaliy faoliyatga tayyorligi, mustaqil fikrlashi va ijtimoiy moslashuvchanligi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli kompetensiyaviy yondashuv ta'lim tizimining yetakchi konsepsiyalaridan biri sifatida qaralmoqda.

Kompetensiyaviy yondashuv ta'lim natijasini bilimlar majmui bilan emas, balki shaxsning real hayotiy vaziyatlarda samarali faoliyat yuritish qobiliyati bilan baholashni nazarda tutadi. Ushbu maqolaning maqsadi zamonaviy ta'limda kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslab berishdan iborat.

Kompetensiyaviy yondashuv tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari. Ilmiy adabiyotlarda "kompetensiya" tushunchasi shaxsning bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy sifatlarining integratsiyalashgan majmui sifatida talqin etiladi. Kompetensiyaviy yondashuv esa ta'lim jarayonini aynan shu majmuani shakllantirishga yo'naltiradi.

Mazkur yondashuvning asosiy xususiyati shundaki, unda bilimlar mustaqil maqsad sifatida emas, balki muayyan faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirish vositasi sifatida qaraladi. Shu bois kompetensiyaviy yondashuv ta'lim mazmunini yangilash, o'qitish metodlarini takomillashtirish va baholash tizimini qayta ko'rib chiqishni talab etadi.

Kompetensiyaviy yondashuv shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi bilan uzviy bog'liq bo'lib, o'quvchilarning individual imkoniyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olishni taqozo etadi.

Zamonaviy ta'limda kompetensiyaviy yondashuvning dolzarbligi. Zamonaviy jamiyatda axborot hajmining keskin ortishi bilimlarning tez eskirishiga olib kelmoqda.

Natijada faqat tayyor bilimlarga ega bo'lish o'quvchining kelajak faoliyati uchun yetarli bo'lmay qolmoqda. Shu nuqtayi nazardan, ta'lim jarayonida o'quvchilarda mustaqil bilim olish, tanqidiy fikrlash va muammoli vaziyatlarni hal qilish kompetensiyalarini shakllantirish zarurati yuzaga kelmoqda.

Kompetensiyaviy yondashuv ushbu muammolarga samarali yechim taklif etadi. U o'quvchilarning faolligini oshiradi, ta'limni real hayot bilan bog'laydi hamda o'zlashtirilgan bilimlarni amaliyotda qo'llash imkonini yaratadi. Natijada ta'lim bitiruvchilari mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lib shakllanadi.

Asosiy kompetensiyalar va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni. Zamonaviy ta'limda quyidagi asosiy kompetensiyalarni shakllantirish muhim hisoblanadi: kommunikativ kompetensiya, axborot bilan ishlash kompetensiyasi, ijtimoiy-faol kompetensiya, muammoli vaziyatlarni hal qilish kompetensiyasi va o'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi.

Ushbu kompetensiyalar o'quvchilarning bilimlarni ongli ravishda o'zlashtirishiga, jamoa bilan samarali ishlashiga hamda kasbiy va ijtimoiy faoliyatda muvaffaqiyat qozonishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari rivojlangan sharoitda axborot bilan ishlash kompetensiyasining ahamiyati yanada ortmoqda.

O'qituvchi faoliyatida kompetensiyaviy yondashuv. Kompetensiyaviy yondashuv o'qituvchidan yangi pedagogik yondashuv va metodlardan foydalanishni talab etadi. O'qituvchi endilikda bilim manbai emas, balki ta'lim jarayonini tashkil etuvchi, o'quvchini yo'naltiruvchi va motivatsiya beruvchi subyekt sifatida namoyon bo'ladi.

Dars jarayonida muammoli ta'lim, loyihaviy ishlar, interfaol metodlar va amaliy topshiriqlardan foydalanish o'quvchilarning kompetensiyalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kompetensiyaviy yondashuvning ta'lim sifati va natijadorligiga ta'siri. Kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning bilimlarini chuqurroq va barqarorroq bo'lishini ta'minlaydi. Ta'lim natijalari o'quvchining real faoliyatdagi yutuqlari orqali baholanadi, bu esa baholash tizimining obyektivligini oshiradi.

Shuningdek, ushbu yondashuv ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlab, shaxsning umrbod o'rganishga tayyor bo'lishiga zamin yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, kompetensiyaviy yondashuv zamonaviy ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. U shaxsni har tomonlama rivojlantirish, ta'lim sifatini oshirish va jamiyat ehtiyojlariga mos kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi. Shu bois ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvni keng joriy etish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ta'lim to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Qonuni.
2. Zimnyaya I.A. Kompetensiyaviy yondashuv ta'limda. – Moskva, 2018.
3. Xutorskoy A.V. Zamonaviy ta'limda kompetensiyalar. – Moskva, 2019.
4. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami.